

поліпшення ситуації у вказаних напрямках, а зосередиться лише на зміні схеми фінансування сфери охорони здоров'я. Запровадження обов'язкового державного медичного страхування потребує врахування багатьох особливостей його здійснення [4].

Література

1. COUNTRY COMPARISON :: DEATH RATE. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/rankorder/2066rank.html#up>
2. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна служба статистики. Інститут демографії та соціальних досліджень імені В. М. Птухи Національна Академія Наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp
4. Коцур А. С., Островерхов В. М. Концептуальні підходи щодо запровадження обов'язкового державного медичного страхування з метою збереження трудового потенціалу / А. С. Коцур // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України: зб. наук. праць. / під ред. Є.П. Качан. – №16 – Тернопіль: Економічна думка, 2011. С. 98–104

Наталія КРИВОКУЛЬСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ КООПЕРОВАНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІДПРИЄМСТВ НА РІВНІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОВІНЦІЇ

Ринкова економіка вимагає створення умов для формування активного і цивілізованого підприємництва, як фактору її розвитку, зокрема, в частині розвитку коопераційних зв'язків суб'єктів господарської діяльності.

Сьогодні науковці розглядають кооперацію, акцентуючи увагу на добровільність об'єднання власності та праці для досягнення спільних цілей у різних сферах господарської діяльності. Найважливішими рисами кооперації є самостійність та економічна свобода її діяльності, спільність економічних інтересів членів кооперативів, демократичність управління [1, с. 75].

На думку З. Варналія, об'єктивна необхідність розвитку коопераційних зв'язків суб'єктів підприємницької діяльності обумовлена змінами, що відбуваються у виробництві на сучасному етапі. Зокрема у зовнішньому середовищі великого виробництва відбувається: по-перше, загострення конкуренції у глобальному масштабі внаслідок розвитку транспорту, інформатики та засобів комунікацій; по-друге, підвищення ступеня невизначеності зовнішнього середовища внаслідок суттєвого уповільнення темпів зростання в усіх індустріально розвинених країнах; по-третє, посилення тенденції до фрагментації через диференціацію споживчого попиту. Зовнішні зміни, що відбуваються, не можуть не викликати відповідної реакції корпорацій, які пристосовуються до нових умов. Глобалізація конкуренції зумовлює зростання їх спеціалізації, тоді як невизначеність та фрагментація ринків змушують компанії посилювати гнучкість господарювання та інтенсифікувати пошук нових шляхів диференціації продукції та послуг, що виробляються [2, с. 6].

Більше того, «основною ознакою соціо-еколого-економічної ефективності є виробництво споживчих вартостей з метою задоволення суспільних потреб, з одного боку, та спрямованість на задоволення специфічних потреб в належних екологічних та соціальних умовах – з іншого. Тобто, природа та суспільство мають розглядатись як рівнозначні частини соціоекосистеми при регулюючій дії суспільного фактора» [3, с. 9].

У сучасних ринкових умовах розвитку вирішальним у діяльності підприємств екологічної провінції, як території, яка охоплює підприємства, установи, організації, інституції ринкової інфраструктури, котрі долучаються до виробництва і реалізації продукції, і робота яких має бути націлена на задоволення потреб споживачів високоякісною, зокрема, екологічно чистою продукцією за оптимальними цінами при максимально раціональному використанні ресурсів. Тому кооперування стає саме тим інструментом, що забезпечить ефективну роботу цих підприємств, установ, організацій, інституцій ринкової інфраструктури на вищезазначених принципах.

З метою «запобігання» споживання населенням екологічної провінції неякісної продукції (вона може вироблятися підприємствами, які або розміщені, або не розміщені на її території), забезпечення і стимулювання споживання громадою цієї провінції продукції власне тих підприємств, які входять до неї, доцільним є використання маркетингу. В контексті цього, наприклад, можна здійснювати вивчення споживчого

ринку, споживчого попиту, потреб і, відповідно, забезпечувати адресність випуску продукції. З іншого боку, слід справляти активний вплив на споживчий ринок і споживчий попит, формувати потреби споживачів продукції, яка випускається в межах провінції.

Так, наприклад, доцільними діями повинні стати:

– виявлення цільових груп споживачів продукції екологічної провінції (підприємства або громада), зацікавлених у певному виді екологічної продукції;

– збір інформації про стан ринку екологічної продукції, що формується в рамках цієї екологічної провінції (можливо створити банк екологічної інформації, де можуть розміщуватись дані про купівлю відходів);

– опитування населення, керівників підприємств державного і недержавного сектора, громадських організацій.

Доцільною формою кооперації підприємств екологічної провінції повинен стати лізинг.

Бурхливий розвиток лізингових операцій у світовій комерційній практиці зумовлений швидким моральним старінням техніки та зростаючою конкуренцією... Отже, потрібно шукати такі способи маркетингу, які дали б можливість клієнтам на практиці ознайомитися зі зразками продукції, що виготовляється [2, с. 11].

Як прогресивна форма оренди, лізинг пов'язаний з передачею екологічної техніки, обладнання у користування орендарю (підприємство, яке отримує обладнання та користується останнім на протязі певного часу). Лізингова діяльність забезпечить доступ підприємств екологічної провінції до сучасних технічних засобів і дозволить оперативно реагувати на швидкозмінне зовнішнє середовище.

Взагалі, з точки зору орендаря, економічні переваги лізингових угод виявляються в чотирьох групах факторів: поява зручного джерела фінансування, економія коштів, зменшення ступеня ризику і стимулювання оновлення виробництва [2, с. 11].

Загалом, підходи, напрацьовані в сфері маркетингу, можуть використовуватися також в ході моніторингової діяльності та здійснення екологічної експертизи, в процесі здійснення екологічного менеджменту і екологічного аудиту та ін. Економічна зацікавленість підприємств, які імплементують систему екологічного менеджменту у власну діяльність, пов'язана з можливістю скорочення ризику фінансової відповідальності

за нанесений екологічний збиток, з економією енергії, матеріалів, перспективою набуття іміджу "чистого" підприємства у споживачів, що в подальшому може сприяти збільшенню попиту на продукцію останніх.

Література

1. Кооперация. Страницы истории: В 3-х т. Т. 1. Избранные труды российских экономистов, общественных деятелей, кооператоров - практиков: В 3-х кн. Кн. 1. 30–40-е годы XIX– начало XX века. – М. : Наука, 1999. — 768 с.

2. Варналій З., Дрига С. Кооперация великих і малих підприємств як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємництва України / З.Варналій, С.Дрига // Вісник КНТЕУ, 2010. – № 1. – с. 5-16. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vknteu/2010_1/1.pdf

3. Якімцов В.В. Ефективність кооперування деревообробних підприємств з урахуванням екологічного імперативу: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Ужгород, 2009. – 21с. [Електронний ресурс] Режим доступу: irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiiirbis_64.exe?...2...

Жанна КРИСЬКО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Ірина СКАВРОНСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ЄВРОРЕГІОНІВ В ТРАНСКОРДОННОМУ

СПІВРОБІТНИЦТВІ УКРАЇНИ

Європейський вибір та інтеграція до ЄС є стратегічним зовнішньополітичним курсом Української держави сьогодні. Після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом та офіційного оголошення бажання України набути асоційованого членства в ньому, була затверджена стратегія інтеграції України до ЄС.

Геополітичне положення України та її стратегічний курс на підключення до загальноєвропейських інтеграційних процесів вимагають розвитку цивілізованих форм транскордонних взаємин, провідною